

חנוכה

נס או טבע?

אחים לנפש

יחד מחברים עולמות

OLAMI

חזקים ביחד!

הלימוד המשותף מוקדש

לזכרם של הנופלים והנרצחים
לזכותם של חיילנו הגיבורים,
לשובם בשלום של השבויים והנעדרים,
לרפואת הפצועים,
ולישועת עם ישראל.

**ללימוד תורה יש כח סגולי להגן ולשמור.
כולנו תפילה שנזכה לשלום וביטחון בקרוב!**

מִי שִׁבְּרָךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרְךָ אֶת
חַיְלֵי צְבָא הַגָּנָה לְיִשְׂרָאֵל, הָעוֹמְדִים עַל מִשְׁמַר אֶרְצֵנוּ
וְעָרֵי אֱלֹהֵינוּ מִגְּבוּל הַלְּבָנוֹן וְעַד מִדְּבַר מִצְרַיִם וּמִן
הַיָּם הַגָּדוֹל עַד לְבוֹא הָעֶרְבָה בַּיַּבְשָׁה בְּאוִיר וּבַיָּם. יִתֵּן
ה' אֶת אוֹיְבֵינוּ הַקָּמִים עָלֵינוּ נִגְפִים לְפָנֵיהֶם. הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמַר וְיִצְלֵל אֶת חַיְלֵינוּ מְכַל צָרָה וְצוּקָה
וּמְכַל נֶגַע וּמַחֲלָה וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה
יָדֵיהֶם. יִדְבֵּר שׁוֹנְאֵינוּ תַחֲתֵיהֶם וְיַעֲטֵרֵם בְּכֹתֵר יְשׁוּעָה
וּבְעֵטֶרֶת נִצְחוֹן. וְיִקְיֵם בָּהֶם הַכָּתוּב: כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם
הֵהֱלִךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֵיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם:
וְנֹאמַר אָמֵן:

אֲחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנִּתְוֹנִים בַּצָּרָה וּבַשְּׂבִיָּה הָעוֹמְדִים
בֵּין בָּיִם וּבֵין בַּיַּבְשָׁה, הַמְּקוּם יָרַחֵם עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיאֵם
מִצָּרָה לְרוּחָה וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וּמִשְׁעֶבוֹד לְגֵאֲלָה,
הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבְזַמַּן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן

שאלה
לדין

לזכר מה נקבע חג החנוכה?

כד קטן, כד קטן...

מַאִי חֲנוּכָּה? דִּתְנוּ רַבָּנָן: בְּכ"ה בְּכִסְלִיו
 יוֹמֵי דְחֲנוּכָּה תִּמְנִיָּא אֵינּוּן דִּלָּא
 לְמִסְפַּד בְּהוֹן וְדִלָּא לְהִתְעַנּוֹת בְּהוֹן.
 שְׂכִשְׁנַכְנִסוּ יוּזְנִים לַהֲיִכָּל טַמְאוּ כָּל
 הַשְּׂמָנִים שְׂבֵהֲיִכָּל. וְכִשְׂגַבְרָה מַלְכוּת בֵּית
 חֲשִׁמוֹנָאִי וְנִצְחוּם, בְּדִקּוֹ וְלֹא מָצְאוּ אֶלְא
 פֶּן אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁהָיָה מוֹנֵחַ בְּחוֹתְמוֹ
 שֶׁל כֶּהֵן גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה בּוֹ אֶלְא
 לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד. נַעֲשֶׂה בּוֹ נֵס וְהַדְלִיקוּ
 מִמֶּנּוּ שְׂמוֹנֶה יָמִים. לְשָׁנָה אַחֲרַת קִבְעוּם
 וַעֲשָׂאוּם יָמִים טוֹבִים בְּהִלָּל וְהוֹדָאָה
 (תלמוד בבלי, שבת, כא, א)

על המלחמות

רגע
חושבים

?

מה ההבדל בין דברי הגמרא לבין המופיע בתפילת על הניסים?

יש לי מושג

תפילת **על הניסים** היא תוספת לתפילת העמידה ולברכת המזון הנאמרת בחנוכה ופורים. התפילה כוללת אזכור של הניסים שנעשו בימי הודאה אלו, ולפי נוסחים מסוימים גם בקשה לניסים בעת הזאת.

בימי מַתְתִּיהוּ בֶן יוֹחָנָן כָּהֵן גָּדוֹל חֲשָׁמוֹנָאִי וּבְנָיו.
כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמֵּךְ יִשְׂרָאֵל
לְהַשְׁכִּיחַם תּוֹרְתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ. וְאַתָּה,
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם: רַבֹּת
אֶת רִיבָם וְדָנְתָּ אֶת דִּינָם נִקְמְתָּ אֶת נִקְמָתָם מִסִּרְתָּ
גְּבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מַעֲטִים וְטַמְאִים
בְּיַד טְהוּרִים וְרָשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזָדִים בְּיַד
עוֹסְקֵי תּוֹרְתְךָ וְלָךְ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ
וְלַעֲמֶיךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוּלָה וּפְרָקוֹן כְּהַיּוֹם
הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ וּפְנּוּ אֶת
הַיְכָלְךָ וְטָהְרוּ אֶת-מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת בְּחִצְרוֹת
קִדְשֶׁךָ, וְקָבְעוּ שְׁמוֹנֶת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת
וְלְהִלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל (תפילת 'על הניסים')

להבין דבר מתוך דבר

יונים נקבצו עלי אִזי בימי חשמנים
 ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים
 ומנותר קנקנים נעשה נם לשושנים
 בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים
 (מתוך 'מעוז צור')

בוא
 לדבר
 על זה

?

מדוע חכמי ישראל היו זקוקים ל'בינה'
 בשביל לקבוע חג לזכר נס גדול כל כך?

כמה ימים היה נס?

למה קבעו שמונה ימים? דכיון דשמן שבפך היה
בו כדי להדליק לילה אחת ונמצא שלא נעשה הנס
אלא בשבעה לילות! (בית יוסף, סימן תר"ע)

יש לי מושג

קושיית הבית יוסף הוא כינוייה העממי של
קושיא ידועה בענייני חנוכה שנשאלה לראשונה
בתקופת הראשונים והתפרסמה בספר "בית
יוסף" של רבי יוסף קארו.

הקושיה הפכה במהלך הדורות לנכס צאן ברזל
בקרב לומדי התורה ולעיסוק מרכזי בימי החנוכה.
על השאלה נאמרו אלפי תשובות שונות, בדרכים
שונות ומגוונות.

רגע של עברית

כָּל יְשֵׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אֶרֶץ כְּנָעַן נִסְּ הָרִים תִּרְאוּ
וְכִתְקַעַ שׁוֹפָר הַשְּׂמָעוּ (ישעיהו, יח, ג)

נשיאת נס הוא כמו כלונס ארוך ונותנין בראשו
בגד ועולין בראש הר גבוה ורואין אותו מרחוק
(רש"י, ישעיהו, ה, כו)

בואו
נחשוב על
זה

מהו 'נס'?

האם יש קשר בין 'נס' בפירושו השכיח - דבר פלא
- לבין הנס כפי שהוא מבואר בדברי הנביא?

נס או טבע?

ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור... יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו ונעתיק הדבר אל בנינו ובניהם לבניהם ובניהם לדור אחרון...

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין **בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם** בין ברבים בין ביחיד (רמב"ן, שמות, יג, טז)

שאלת
אתגר

לפי הסבר זה של הרמב"ן, כיצד ניתן לענות על שאלתו של ה'בית יוסף'?

רבי משה בן נחמן - ידוע בראשי התיבות של שמו רמב"ן (ד'תתקנ"ד, 1194 - ה'ל', 1270) היה מגדולי הראשונים. נמנה על חכמי ספרד. הרמב"ן היה פוסק, פרשן, משורר, הוגה, מקובל ורופא.

על ידי הנס [של מציאת פך השמן]
 נתגלה כי גם ביום הראשון הוא אמר
 לשמן וידליק. ועל זה תקנו לברך גם ביום
 הראשון, שנתגלה לעין כל על ידי הנס,
 כי גם ביום הראשון נס הוא
 (חכמה ומוסר, מאמר סא)

רבי שמחה מרדכי זיסקינד זיו (תקפ"ד, 1824 - ח' באב
 תרנ"ח, 26 ביולי 1898), היה מגדולי תלמידיו של רבי
 ישראל מסלנט ומראשי תנועת המוסר, עמד בראש ה"תלמוד
 תורה" בקלם. התפרסם בכינוי "הסבא מקלם".

איך התגלה הנס?

שעיקר מה שקבעו ימי חנוכה בשביל שהיו
 מנצחים את היונים, רק שלא היה נראה
 שהיה כאן ניצחון הזה על ידי נס שעשה זה
 השם יתברך ולא היה זה מכוחם וגבורתם.
 ולפיכך נעשה הנס על ידי נרות המנורה,
 שידעו שהכל היה בנס מן השם יתברך. וכך
 המלחמה שהיו מנצחין ישראל היה מן השם
 יתברך (מהר"ל, נר מצווה)

רבי יהודה ליווא בן בצלאל (נולד בסביבות 1512, ה'רע"ב ספטמבר 1609, י"ח
 באלול ה'שס"ט), מוכר בכינויו מהר"ל (מורנו הגדול רבי ליווא) מפראג היה
 רב, פוסק הלכה, מקובל והוגה דעות, מגדולי ישראל הבולטים בתחילת העת
 החדשה.
 תורתו השפיעה רבות על תנועת החסידות, שקמה למעלה ממאה וחמישים
 שנים לאחר מותו, ספריו נחשבים כבסיס (תפארת ישראל, נצח ישראל ועוד)
 שמקנה הסתכלות תורנית נכונה על עולם התורה וקניית אמונה.

איך הגענו לזה?

מה המסר?

כשהברייתא מבארת 'מאי חנוכה' - היינו; על איזה נס קבעוה? היא מביאה רק את הנס הנגלה של השמן. ומזה נבוא להודות על כל הישועות כניסי ה'.

ולכן לא הזכירו חז"ל את נס השמן בתפילת ההודאה כנס מיוחד בפני עצמו. (שפתי חיים, חלק ב, עמוד ו)

זיכרה אפרכי...

מדוע נקבע חג מיוחד לזכר הנס של חנוכה
ולא נקבעו חגים לזכרם של ניצחונות
יהודיים אחרים?

בימים ההם בזמן הזה

יחד עם כל בית ישראל אנו
מתפללים ומקווים שנזכה לראות
ניסים וישועות גדולות בקרוב.

**'כל אחד הוא אור קטן
וכולנו אור איתן'**

חנוכה - נס או טבע?

חנוכה ככה

OLAMI

**רוצים עוד?
סקרו והצטרפו
ל"אחים לנפש"**

© כל הזכויות שמורות ל"אחים לנפש"